

מא

פרוטוקול מס. 36  
מישיבת ועדת הכלכלה  
מיום ג' י"א באב תשי"ב - 5.8.1952  
בשעה 11.00

משתתפים:

חברי הועדה:

נרכחים:

- היו"ר מ. בנטוב
- י. אורי
- ב. אבניאל
- ב. אזניה
- ס. בז'רנו
- י. ספיר
- ס. פרלסטין
- מ. קסיס
- א. כהן
- ע. מיטון
- י. ספיר

מוזמנים:

- מר ספיר - מנהל רשות הפיתוח
- מר בלס - מסדר החקלאות
- מר וינר - מטעם חברת "מקורות"

סדר-היום:

- א. הבחירת ועדות מטנה לתלונות שנחקלו בוועדה;
- ב. מיום ההצבעות בחוק התקנים;
- ג. סיום הדיון בענין מקורות הטיים וניצולם.

היו"ר מ. בנמוב:

פותח את הישיבה.

טרם שנעבור לסדר היום, ישנו כמה ענינים סדוריים. בזמן האחרון נתקבלו כמה וכמה פניות ותלונות. צמידה שכמה מהן אפשר היה לסדר על ידי מ"מ ישיר עם המשרדים, והשובה לפניהם, סדרנו את הדבר. אבל נשארו כמה דברים, שלדעתי, יש צורך לדון בהם בפורום מצומצם של הועדה.

ענין אחד - האספקה בכפרים הערביים. קבלנו שורה של מכתבים ותלונות, כי כל פעם משניה את שיטות האספקה. אני טכור שועדת מסעדה צריכה לטפל בענין. אני מציע שנמנה ועדה משנה בהרכב הבא: ספיר, אזניה, חזני ובנמוב. כן אני מציע, שהדבר הכנסת ספיר ירכז את הועדה, אשר תכרוק את כל התלונות ותציע מסקנות.

ההצעה בתקבלה

ישנו ענין שני - תלונות על הפליה של חברות מקררים. יש לחץ בלתי פוסק עלי בענין זה, גם על ידי מכתבים וגם על ידי חברי כנסת. דברתי עם חזר, הוא נתן לי כמה הטבריים, אבל איני יכול להיות הפוסק בדבר. יש צורך שועדה משנה תכרוק את התלונה.

ישנו ענין שלישי - תלונה בקשר עם חלוקת חוזים על בניית השיכון העממי.

אני מציע שלשתי התלונות האלה תורכב ועדה משנה בהרכב הבא: חברי הכנסת אורי, פרלשטין, כהן ובנמוב.

ז. אורי:  
אני רוצה להציע במקומי את חברת הכנסת ע. מימון.

היו"ר מ. בנמוב:  
ברצון רב. צריך שתהיה חברה באחת מהועדות.

א. כהן:  
אני מציע, שהתלונה השניה, בנוגע לשיכון העממי, תועבר לועדת העבודה. תלונות אינן ענין קונסטיטוציוני, ואם יש ועדה שפועלת בענין זה, ויש לה קשר עם הפקידות העוסקת בדבר, צריך להעביר לה את הדבר.

היו"ר מ. בנמוב:  
אם ועדת המשנה תגיע למסקנה שצריך להעביר את הענין לועדת העבודה, תעשה זאת.

בישיבה הקודמת הציע חבר הכנסת ספיר לטפל בצורת מטירת העבודות הצוריות. אני מוכן לפנות למשרדים הנוגעים בדבר בענין זה. במקרה שיהיה צורך לדון בדבר, נעביר זאת לועדת המשנה.

א. כהן:  
אני מציע להקים ועדת משנה לחוק השיכון על מצרכים ושירותים חוק זה הועבר אלינו לפני כמה חדשים. בחוק זה ישנם כמה שיפורים לעומת התקנות הקיימות משום הפיקוח.

היו"ר מ. בנסוב:

כוונתי הייתה, כי ברגע שנסיים את חוק החקנים נעבור לחוק הפיקוח. על כל פנים, אחרי הדיון ב שלב ראשון במליאת הועדה, נחליט אם להעביר את החוק לוועדה משנה.

ועתה אנו עוברים לסיור ההצעות בחוק

החקנים.

עלינו לוצביע סעיף 22.

2. אזניה:

בסעיף 22 (ג) (2) אנו מציעים לשנות את הנוסח דלקמן: " עד שיקבע החקנון, ישמשו הועד הפועל של החברה הקיימת והמועצה הכללית שלה כועד הפועל. .... "

אני מתנגד לתיקון זה. אני סבור, שהממשלה צריכה למנות ועד פועל, ואם יהיה צורך

2. אבניאל:

חמנה מועצה.

פה כתוב: " עד שיקבע החקנון".

היו"ר מ. בנסוב:

אותו ועד פועל יקבע את החקנון, ולכן איני מוכן למסור להם סמכות כזאת. אני מציע,

2. אבניאל:

שהממשלה חמנה את הועד הפועל הזמני.

ה צ ע ה

היו"ר מ. בנסוב:

הצעה חבר הכנסת אבניאל - נדחתה  
הצעה ועדת המשנה - נתקבלה.  
הסתיונות לחבר הכנסת אבניאל.

כן אנו מציעים להוסיף בסעיף 22 סעיף קטן (ה) כדלקמן:

2. אזניה:

" מפרט למצרכים או כללים טכניים שנקבעו על ידי החברה הקיימת או פורסמו על ידה בכנוי תקן ישראלי עד תחילת תוקפו של חוק זה, ייחשבו כאילו נקבעו ופורסמו על ידי המכון כתקן ישראלי כאמור בסעיפים 6-7."

ה צ ע ה

היו"ר מ. בנסוב:

סעיף ה' כפי שהוצע על ידי ועדת המשנה - נתקבל

סעיף 22 - נתקבל

ועתה אנו עוברים לסעיף 23.

היו"ר מ. בנסוב:

**א. כתוב:**  
ישנו חוק חדש הקובע, שהממשלה אחראית  
לביצוע כל חוק, ולכן אין מכניסים יותר  
את החוראה, איזה שר ממונה על ביצוע החוק.

**צ. הנגבי:**  
זוהי בינתים הצעה חוק שעוברת סתם גדולה,  
ועדיין לא ידוע מה יהיה אותה. לכן מוכרחים  
לנהוג לפי הנהוג הישן.

ה צ צ ה

**הי"ר מ. בנטוב:**

סעיף 23 - ג ג ג

**הי"ר מ. בנטוב:** אנו חוזרים לסעיף 1, ענין ומזון.

**צ. הנגבי:** ישנן 3 הצעות. הצעה חדש הכנסת אורי  
שאומרת: בדרך כלל צרכי מזון יהיו ברשות  
מכון התקנים, אבל יש להוסיף סעיף קטן (א): בתקופה שקימה במדינה מצב  
של חירום בתוקף הכרזה לפי סעיף זה והזה, לא יקבע מכון התקנים תקנים  
לצרכי מזון אלא על פי בקשת הממונה.

**הי"ר מ. בנטוב:** ישנן שלוש הצעות: הצעה אחת - להשאיר את  
הסעיף כפי שהוא; הצעה שניה של חבר  
הכנסת אורי, והצעה שלישית - למחוק את המלים "להוציא צרכי מזון".

**י. אורי:** לאחר ששמעתי את הודעת משרד המסחר והתעשיה,  
אני מטיב את הצעותי.

**ש. גורנו:** ועדה המונה הטילה עלי לחקור עם משרד  
המסחר והתעשיה ולברר אם יש אפשרות לבוא  
לידי הסכם בשאלה זו. התקיימה ישיבה עם מר הלוי ועוד כמה מאנשיו, ובישיבה  
זו כל הנוכחים פרט למר פרלמוטר הבינו את הדבר והסכימו אהי, שכאן ישנה  
אי הבנה גדולה, והתנגדותו של השר לכלול צרכי מזון בטמכות מכון התקנים  
אינה הכרחה. מר הלוי הטיל על מר אורשנסקי לעבד הצעה ברורה זה. בדגש זה  
אני בא מר אורשנסקי והוא הודיע לי כי הוא לא הצליח לעשות זאת, והמשרד  
עומד על דעתו לא למחוק את המלים "להוציא צרכי מזון". דעתי היא, שעל  
צדי כך אנו עושים שגיאה גדולה. איני רוצה להזיק על הנימוקים, אבל אני  
רוצה לומר, שאין זו רק דעתי אלא גם של אנשי משרד המסחר והתעשיה הממונים  
על עניני המזון. הייתי שמח מאוד, אילו הועדה היתה מחליטה למחוק את המלים  
ורושמת הסתייגות לשר המסחר והתעשיה, כי על ידי כך יצטרך השר לדון בדבר  
שנית ככדי שימנע בכל זאת את עיכוב התפתחות תעשיית המזון, דבר אשר בודאי  
יהיה, בא צרכי המזון לא יהיו בתחום טמכותו של מכון התקנים.

**הי"ר מ. בנטוב:** ישנן שתי הצעות: הצעה אחת, להשאיר את  
הסעיף כפי שהוא מנוסח; והצעה שני, למחוק  
את המלים "להוציא צרכי מזון".

ה צ צ ה

- בעד ההצעה למחוק את המלים "להוציא צרכי מזון" - 5
- בעד ההצעה להשאיר את הסעיף כפי שהוא מנוסח - 3

ה ו ח ל ט למחוק את המלים "להוציא צרכי מזון"

צ. הנגבי:

עוד תיקון סכני לחוק. אני מתכוון לטעין  
11(ב). כאשר הוכנס טעין זה לחוק "מצרך"  
שה כל דבר, גם צרכי מזון וגם רפואות. עכשו, לפי החלטה הועדה, אין זה  
יולל רפואות, וגם תתקבל החסתיבות של יר המסוד והתעשייה, זה לא יכלול גם  
צרכי מזון. לכן מתקבל מצב כזה, שלמעשה כל איסור אינו חל על אדם לסמן  
רפואות כח. תקן ולמכור רפואות כח"ל, למי שאינו יודע שאין אצלנו תקנים  
על דפו אוח. לפי תקן ישראלי. לכן אנו מציעים לכתוב: ולא ישתמש בת תקן  
באופן אחר לצרכי עסקו אלא התוקף היחיד שניתן לה כאמור בטעין (ב).

היו"ר מ. בנטוב:

אולי במקום שכחוב "מצרך" יהיה כתוב "מצב"?

ה ר ח ל ט לכתוב: "לא יסמן אדם כל חמר וכל מוצר..."

היו"ר מ. בנטוב:

אנו עוגדים לטעין ב' בסדר היום: המשך  
הדיון במקורות המיסוי וביצולם.

מר בלס:

בישיבה הקודמת בשאלתי שתי שאלות ע"  
חברי הכנסת אורי ואבניאל.

היו"ר מ. בנטוב:

שלחנו לך בכתב שורה של שאלות.

מר בלס:

לא קבלתי אותן.

לשאלה הראשונה של חבר הכנסת אורי -  
האם לא צריך לרכז את כל הכוחות בנוב הצפוני? השאלה היא בעצם, מדוע אנו  
עובדים בגבול הצפוני. הסיבה ברורה לגמרי: זהו הגבול רשם יושבים תריסרי  
ישונים, וגם לא תסדר להם מים, לא ישארו שם. זוהי עובדה. אותו דבר באיזור  
הגליל המערבי. מכיוון שבמקומות אלה ישנה התישבות, זה מחייב לתת להם  
מים מיד. אני צריך להגיד, שהמים במקומות אלה נותנים את האפקט הכלכלי  
יותר מנר מאשר בדרום. עובדה היא, שההתישבות הולכת לכל הארץ. ומטעם זה  
צריך לתת מים לכל הארץ. עצם העלאת ההתישבות על הקרקע מחייב קודם כל  
אספקת מים איזו שהיא והגדלת שטח ההשקאה. מהיום שהאדם עולה על הקרקע  
עד אשר הוא מסקה את כל שטחו עוברות 10 שנים. אבל לא רק הצד הכספי  
קובע כאן אלא גם הצד הטכני.

עד לפני שנה עבדנו בצנורות של ברזל בקטר  
של 24 צול מכטימוס. לא יצאנו מבולות אלה, כי לא היו לנו כלים, ובנוב  
הדבר אינו נתון להעשות בקטריים של פחות מ-66 צול. ובזה התחלנו לעבוד רק  
עכשו, כי עד אשר בית החרושת התחיל לייצור צנורות, עברו 3 שנים. אני חושב  
שכל הפעולות שאנו עושים, מחציתן בנוב.

מר וינס:

40 אחוז מהתקציב העוסד לרשותנו מוקדש לנוב.

מר בלס:

אבל בעתיד זה יעלה על החצי.

לשאלתו של חבר הכנסת אבניאל - איזהו  
השטח הזול ביותר - הרי הזול ביותר כבר עשוי היה כשנובנו לעבור, גם באופן  
וגם לאורך החוף, ואל פי רוב נמצא בפיתוח פרטי.

תקציב הפיתוח ניתנו הלוואות למטרה זו למועצות מקומיות, ולמפעלי מים  
אייזורים והקצבות למבזרות. שטח זה עולה לחצי מליון דונם ורובו ככולו  
עשוי כבר. מה שניתן להעשות במקל, נעשה עד לפני הקמת המדינה, ומה שלא  
נעשה - יבוצע תוך 5 שנים.

ד. אורני:

האם שאלת פיתוח המים בגבול היא רק בעיה  
כספית, או שישנם גם גורמים טכניים אחרים?

שאי אפשר להתגבר עליהם?

מר בלס:

לדעתי, תקציב הפיתוח איננו ממצא. את כל  
האפשרויות הטכניות, אפשר לבצע עוד,

אם יהיה כסף.

וכאן בדצוני להעיר הערה, כי אני שומע  
מאנשים רבים, שאנורות מונחים לאורך הדרכים ואין משתמשים בהם. ובכן,  
אדם אינו מתחיל לחפור תעלה לפני שהצנור מונח לאורך התעלה. אם יתחיל  
לחפור והצנורות לא יגיעו בזמן, התעלה תיפול. פרוצט זה מחפירת התעלה  
עד הנחת הצנור נמשך 3-4 חדשים. לכדי להניח בארץ 100 אלף טון צנורות  
מכל הסוגים, כדי שזה יתן פרי בשנה הבאה, צריכה להיות במחסן כמות זו  
של צנורות.

ועתה, אעבור לשאלותיו של חבר הכנסת ספיר.  
1. החל שינוי בתכניות המפעלים האייזורים  
והארציים - מאז הדו"ח ששמענו סמוך בלם בוועדת הכלכלה בכנסת הראשונה? -

בשנה שעברה הרציתי על נושא זה מבחינת  
מתכונן, ובשטח זה לא חל כל שנוי, אלא בכיוון אחד, שתוך השנה הזאת נעשו  
קידוחים באייזורים שונים בארץ שהוטיפו יותר מציאות לתקנה שלנו בקשר  
למקורות מים על ידי קדיחות.

באשר לביצוע, הרי השנה הוטפנו 100 אלף  
דונם הטקאה, את המספרים המדויקים ימסור מר ספיר.

פ. ספיר:

בשנה שעברה היתה כמות המים בארץ 480  
מליון קוב. בשנה זו עולה תפוקת המים  
ל-600 מליון קוב. בשנה הבאה בוכל למסך 720 עד 750 מליון קוב מים. מזה  
"מקורות" בעצמה במקום 150 מליון קוב השנה שסיפקה השנה, תספק בשנה הבאה  
250 מליון קוב מים. יחד עם המפעל האייזורי של עמק הירדן, המפעל האייזורי  
של גוש חרוד, תגיע תפוקת המים ל-720-750 מליון קוב.

היו"ר מ. בנטוב:

האם אתה יכול לציין איזה מקורות גויסו  
בכדי להגדיל את תפוקת המים?

ב. אבניאל:

כמה אדמת שלחין השקו לפני שנה, וכמה  
השנה?

מר בלס:

כיום משקים חצי מליון דונם, כולל  
פרוס. בשנה שעברה חשקו פחות 100,000

דונם.

פ. ספיר:

באישה מקומות ישנו גידול בתפוקת המים? -  
השנה התקוקה היומית בגליל - ואני מדבר  
על מפעל "מקורות" - היא - 14,000 קוב מים ליממה.

סא

ועדת הכלכלה  
5.8.52

היו"ר ס. בנטוב:

אלה הם קידוחים או מי ירדון?

פ. ספיר:

בגליל המזרחי אלה הם מי מעיינן מלחה.  
 בקיסרון הגידול הוא רק מקידוחים.  
 כאשר תכננו את המפעל חשבו שהמים יבואו רק מסביבת חיפה, אושה,  
 רמת-יוחנן, וצדין יהיה להביא את המים עד לסוף המפעל בסריד. כיום  
 מספקים את המים מבארות בגילוי בסביבת נהלל. במקום להעביר את המים  
 מסקה אחד לסני, מעבירים מסבי הקצרות. בנהלל קידוח אחד של "סקורות"  
 נותן 380 קוב טים, ואנו חושבים, זה מסך תקופה די אטושת. ביוקניעם  
 היו קידוחים, שכל אחד נתן 90 קוב טים. עכשיו גילו 500 קוב טים,  
 ועכשיו עובדים בקידוח שני. בעסק המרכזי המים באים גם כן מקידוחים.  
 אנו קודחים בדוברט, והגיעו כבר לעומק של 340 מטר, ושני קידוחים  
 בניניגר ותל-עדשים בעומק של 140 מטר. בסביבת חיפה, גם כן מקידוחים,  
 וכן בהרי אפרים. מצאנו טים גדליה בעומק של 350 מטר. פרדס חנה,  
 גבעת עליה, גם כן קידוחים. חוף הכרמל, כולל זכרון יעקב עד  
 עתליה, גם כן קידוחים. הטוולט, גם כן קידוחים. כל היתר, מבארות.

בספלהד קדחה "סקורות" 30 קידוחים.  
 בסביבות לוד - 27, בסביבות ספריה-סולדת - 12.

ב. אבניאל:

שטח ההשקאה גדל השנה לעומת שנה שעברה  
 ב-100,000 דונם. כמה מזה פרדסים

וכמה מזה אדמת שלחין?

א. כהן:

כאשר כאן, שבשנה שעברה הגיעו להשקאה  
 של 400 אלף דונם שלחין והשנה נוספו  
 עוד 100 אלף דונם. אני זוכר את המטטיסטיקה של הנהלת המוכנות מסנות  
 מלחמת העולם השנייה, ושמ באמר, כי הישוב היהודי מסקה 400 אלף דונם.

מר בלס:

הערכה היא, כי עם קום המדינה השקו  
 היהודים 220 אלף דונם כולל פרדס.

אגאא

ועתה אעבור לשאלתו השנייה של חבר הכנסת  
 ספיר - מי הרשות המוסמכת או הבעלות המבצעת או שתבצע את התכנית  
 הארצית, ומי מבצע או יבצע את הרחבת התכניות האזוריות? היש לרשות זו  
 או לתכניות אלו זכויות של סובוופולין, ואיך זה יספיע על התכניות  
 האזוריות שתוצאנה להגשמה באותם האזורים, וטאין יבוא המסון לסתי  
 התכניות האלה? על שאלה זאת יענה מר ספיר.

פ. ספיר:

כיום המצב הוא זה: הרשות המוסמכת  
 הממשלת בעניני טים במצאת במשרד  
 החקלאות - מינהל המים. כל יתר חלקי הפיקוח עברו לאוצר. "סקורות"  
 מבצעת את רוב המפעלים האזוריים פרט לשנים הגדולים. "סקורות" זוהי  
 חברה ציבורית, שב-50% ממניות היסוד מחזיקות הקרן-הקיימת והמוכנות  
 היהודית, וב-50% - צרכני המים וההסתדרות. מיסון החברה, בחלקו  
 על ידי צרכני המים עצמם ובחלקו על ידי הון המיסדים שפדי פעם בפעם  
 מבדילים את הונם, והיתר - מילונות. מהמילונות של א 35 מיליון דולר  
 שבקבל עכשיו לצרכי חקלאות קיבלה "סקורות" 7 מיליון דולר. הממשלה  
 משאירה לעצמה זכות, על ידי חוזה להפוך חלק מהלוואה למניות, ולהצטרף  
 בתנאים שיוסכם עליהם עם המיסדים לחלק מבעלות החברה.

גם הממשלה מבקשת את "סקורות" לספק מיט ללוד, בניח, הרי בעד כל לירה שהמתיישב מכניס לסותפות, הוא מקבל מנייה, כך שהממשלה מחזיקה חלק ממניות על חשבון הסותפות של צרכני המים.

כל מה שנעשה עכשיו בשטח המפעלי המים המזוריים לוקח בחשבון את המפעל המרצי. לשם תיכנון המפעל המרצי הוקם מוסד פיוח שנקרא "תהל" - תיכנון המים לישראל. במוסד זה יש לממשלה 52%, ולסוכנות היהודית ולקרן קיימת 48%, כל אחת 24%. אבי מניח שתוך שנה שנתיים מניפי המפעל המרצי יצטלבו, ואז יהיה הכרח לקיים שיתוף פעולה בין אלה המבצעים את המניפיה של המפעל המרצי ובין אלה העושים את המפעלים המזוריים, ואבי יכול להניח שזה יהיה על יסוד זה, שהממשלה תקבל חלק ממניות היסוד ב"סקורות".

היות ובקודת-הכבוד בופלת על מנייה המפעל המרצי, וחלק מהמפעלים המזוריים הופכים להיות מניפיה של המפעל המרצי, הרי כדי שלא תהיה כפילות בתיכנון אנו מאחדים חלק מהמשרד הטכני של "סקורות", שמונה 130 איש, עם המשרד הטכני של "תהל", וזאת כדי למנוע כפילות ובזבוז זמן וכסף.

כל מה שנעשה בנוב, האינור בקוטר של 6 אינש, נעשה כולו על חשבון הסוכנות היהודית והקרן הקיימת. לשום גוף, חוץ ממשרד לממשלה, אין שום מנופול, לא ל"סקורות" ולא לשום מפעל מזרני אחר.

האם לפי ידיעותיך יש התנגדות מצד הקרן הקיימת והסוכנות היהודית לכניסת הממשלה

ב. מבניאל:

ל"סקורות" ג-51%?

זה איננו יכול להתחלק בצורה כזאת, שהממשלה תקבל 51% והקרן הקיימת, הסוכנות היהודית, ההסתדרות והצרכנים יקבלו 49%. אבל איננו מוסמך לענות על כך.

פ. ספיר:

אשר לבעיית הכימוני, אד היום הושקע על ידי "סקורות", כולל הלוואות, כ-16 מיליון ל"י. בלעדי הכסף המסלכתי לא יכולנו לבצע את המפעל המרצי.

"סקורות" מחלקת דוידנדנה?

א. כהן:

בעלי המניות העיקריים אינם מקבלים שום דוידנדנה, כי אם בעד הכסף שנתנו אצ ככסף מסחרי הם מקבלים, דומני, 2.5%. אולם בעד הכסף שנתנו כמייסדים, אינם מקבלים דוידנדנה. דוידנדנה משתלמת בעד מניות בכורה - 5% כולל מס-הכנסה, וכן מגרות חוב - 5% כולל מס-הכנסה.

פ. ספיר:

לשאלתו הסליטית של חבר הכנסת ספיר - העלולה לבוא התנגדות מסלסונות עבר-הירדן לתכניות ביצול הירדן? - על שאלה זו לא מצבה מיזה מסתלות יכולות להיות. אולם אנו יכולים לבצע את מפעל המים באופן פיזי על אדמתנו מבלי לשאול אותם. כל התכניות שאנו מדברים עליהן ניתנות לביצוע על אדמתנו באופן פיזי. השאלה היא, הצד המשפטי. עם עבר-הירדן נראה לי, שאנו בטוב יותר טוב מהם, כי הם עומדים עכשיו בפני צורך הכרחי להתחיל לפתח את הירמוק. מבחינה משפטית יש גם לנו זכות על הירמוק. אולם אנו איננו חייבים להתחיל כעת בפיתוח הירמוק.

מר בלום:

הט למעשה יעוררו את השאלה לפנינו, והם יהיו מעוניינים להכנס במסא-ומתן אתנו לפנינו, כי אנו בינתיים עושים הכל בגבולותינו.

היו"ר ט. בנטוב: איזה מחיר מים מגיע להם מהירדן?

מר בלס: לסי הדו"ח של מר טק-דונלד, יועץ התיכנון האנגלי שלהם, הם רוצים את כל הירדן ואת כל הירמוק, והם צותנים לנו כמה אחוזים מהמים. מבחינה לאומית, אם נחל עובר בגבול של שתי מדינות, מחלקים את המים שווה בין שתי המדינות. מבחינה מעשית, נתכונות שלנו לא הכנסמו את הירמוק. בעצם אפשר להגיד, כי הירמוק שלהם והירדן שלנו. באופן מציאותי אנו יכולים לעבוד 15 שנים בלי קומפליקציות בינלאומיות.

על שאלתו הרביעית של חבר הכנסת ספיר - לפי חילוקי מראש של אמורטיזציה, ריבית וכו', האפשר לשער את מחירי המים למטר מעוקב בתכניות האזוריות והארציות? - יענה מר ויינר.

מר ויינר: באותם מפעלים שהזכרנו פה, מחירי המים הם שונים, לפי גובה השטח ההמרחק ממקור המים. אני יכול לתת את גבולות המחירים שהיו בשנה הקודמת. קשה לומר מהו המחיר של היום, כי מחירי החשמל לחקלאות טרם נקבעו על ידי הממשלה. כל המחירים שאנו לוקחים היום אינם סופיים. בשנה הקודמת, לפי מחירי החשמל שהיו אז, גבולות מחירי המים היו בערך ברוב המפעלים האזוריים בין 6-12 מיל מטר מעוקב. היו אזוריים בודדים, שבהם היה המחיר גבוה יותר, כמו, למשל, בנגב. בפרוזדור ירושלים המחיר היה קצת יותר גבוה, וכן גם בגליל במקומות בודדים, אבל בממוצע היה המחיר בין 6-12 מיל מטר מעוקב. כל זמן, שזהו אזור אחד, המחיר הוא מחיר מבלי להתחשב אם זה רחוק מהמקור או קרוב.

היו"ר ט. בנטוב: כיצד אתם עושים את הקלקולציה בהשוואה אם המחירים הקיימים במפעלים האזוריים לגבי המפעל הארצי?

פ. ספיר: מר ויינר אמר, שאיננו יכולים לקבוע סופית את מחירי המים בגלל מחירי החשמל. היות ומחיר החשמל נקבע לפי מחירי הדלק, יוצא שמחירי החשמל לתעשיה גדלו ב-40% בו נממן שלחקלאות ב-140 אחוז. אני חושב זאת לאסתורד.

ממה מורכב מחיר המים? - מחיר המים מורכב מהוצאות חשמל, שרות, אמורטיזציה וריבית. האמורטיזציה במקרים אלה נחשבת ל-25 שנה - 4% אמורטיזציה שנתית. ג"מקורות" הנהגנו מועצות אזוריות שמשתתפות בקביעת מחירי המים יחד עם הנהלת "מקורות". בקושי הסכימו בישובים שתהיה קרן רזרבית למקרה אסון בגבול של עשירית המיל. אני מניח שגם בקלקולציה של המחירים שתיעשה להבא, לא יוכלו להנהיג מחיר אחיד, אלא רק רזרבה כללית לצרכים שחורגים ממסגרת של אזור ואזור. וכאן מתעוררת בעיית האמורטיזציה בכל חריפותה, כי אם במפעל הקיסון החילוני בשנת 1937, וכיום ישנם דברים שצריכים לעלות פי 10 בשטח ההשקאה, הרי שאז צריכים להגדיל את האמורטיזציה. מר בבלי, רואה החשבונות של חברת "מקורות" אמר, שבשלב מסוים לצרכי אמורטיזציה את המחירים של עכשיו.

ועדת הכלכלה  
5.8.52

מהו המחיר המשוער של המים מהמפעל  
הארצי בהשוואה למחיר המים מהמפעל

היו"ר מ. בנטוב:

האזורי?

כיום קשה בכלל לדבר על מחירים,  
אבל לפי ההצעה שעיבדו המומחים

מר בלס:

קוטן והם, הרי במחירים של לפני המלחמה העולמית היה צריך לעלות 2 מיל  
מ"מ מהמפעל הארצי. מחיר זה הספיק מאוד על כל הכלכלנים, כדי לקבל זאת  
בתור תכנית כלכלית. לפי עניות דעתי, הסיפורים שהציע מה הם לא  
היו פר-אנסלנס, ואינם מאמימים לתנאים שלנו. אני הייתי מוסיף  
למחיר זה עוד מיל, כלומר הייתי מגיע ל-3 מיל מ"מ. מה הם לא לקח  
בחשבון, שיש צורך בהטרה. גם הם אמר, שאפשר להגדיל את שטחי ההסקמה  
על-ידי הגדלת מחיר המים.

מה היה מזו מחיר המים במפעל האזורי?

היו"ר מ. בנטוב:

המחירים אז לא עלו יותר זול מאשר  
אמר הם. מחיר המים של מפעל אזורי היה

מר בלס:

2 מיל, וב"סקדות" - 3.5 מיל. ההפרס בין מפעל אזורי למפעל ארצי  
יכול להיות בין אחד לשלושה; כלומר, אני חושב שהמפעל הארצי יהיה יותר  
יקר מהמפעל האזורי פי שלושה.

בהסקמה מודרנית מחיר המים סורכב מסני

דברים עיקריים: אינסטלציה פנימית, ואינסטלציה להבאת המים, האינסטלציה  
הפנימית בשטחים ישרים זולה יותר מאשר בשטח הררי. האינסטלציה באזור  
החוף, בכפר ויתקין, למשל, שטח לכלא מתיישב יש 4 חלקות, הרשת הפנימית  
הרבה יותר יקרה מאשר בנגב, איפה שהמרחק חד-גוונות ויכולה להיות  
אינסטלציה אחת. זהו הפרס גדול, הפרס של פי שניים וחצי יותר. לפני  
המלחמה התקנת אינסטלציה בשטח של דונם אחד עלתה 8 ל"י, וכיום - 60 ל"י.

באמר לנו, שמחיר המים במפעל אזורי  
היה בשנה שעברה בין 6 ל-12 מיל.

היו"ר מ. בנטוב:

האם מחיר המים מהמפעל הארצי - והגורמים הקובעים את מחיר המים שווים -  
יהיה יקר יותר או זול יותר - זוהי השאלה.

מר בלס:

אני הבינתי שהשאלה היא, מהו הרוב  
בין המפעל היקר ביותר והזול ביותר.

אני חושב, שמחיר יהיה בערך שנה.

המפעל הארצי, יקר באופן יחסי. אאאאא  
המחיר לסעות העבודה והחשמל שווה בערך

מר ניינר:

לזה שאנו מוצאים במציאות, נביח, בסביבות עפולה. המפעל השני הזול הוא  
מפעל החולה. בשנה הקודמת היה מחיר המים במפעל זה 2 מיל מ"מ.

מר בלס:

לשאלתו החמישית של חבר הכנסת ספיר:  
הנעשה חישוב של הוצאות המים למפעל ק  
ולדונם, אם נרכז את הניצול של המים יותר קרוב למקורות המים (דרן-ירקון)  
או למקורות מת-קרקעיים, ולא נוביל אותם לנגב המרכזי והצפוני? -

העדת הכלכלה  
5.8.52

אין-ספק, שאם נסתמש במים שלא נצטרך להובילם, הם יהיה זולים יותר.  
לפי התכניות שלנו, כל השטחים של מרכז הארץ יכוסו מים על ידי מקורות  
תת-קרקעיים. במקום שיהיה לנו עודף של מים, נעביר אותם לנגב.

על שאלתו הטיסית של חבר הכנסת ספיר -  
הטובאות בחשבון למימון התכניות הללו הכנסות או מכונות מן השלומים  
מגרמניה - יענה מר ספיר.

פ. ספיר:  
אני יכול לענות על כן במספט אחד:  
אלה שניסו לתכנן מה ייעשה בכסף  
הסילומים, נתנו מקום נכבד למפעל ההסקאה.

מר בלם:  
לשאלתו השביעית של חבר הכנסת ספיר -  
היש הצדקה להתחיל בניצוץ חלק מהתכנית  
ללא בטחון, שבטכנולוגיה הזמן המסוער אפשר יהיה להסלים את המבנית?  
אם יקרה, כי בעוד שנה לא יהיה לנו סום כסף, ננצל את כל מה שהזמנו  
במבנית בנוייה על שיטה, שכל שנה צריכה לנצח תוספת מים.  
אנו מניחים את קו הירקון-הנגב. צאצא הובטחו במדינת ישראל גדולות  
אשר מתחילים מתקדמים, כי איננו יכולים לתבוע עם תוספת המים לנגב  
עוד שלוש שנים.

זוהי תשובתי גם לשאלת 8. ג. פ. בלם:  
חבר הכנסת ספיר.

לשאלתו ה-10 של חבר הכנסת ספיר - יהיה  
הבדל בין מחיר המים אשר ישאבו ממי התהום בסביבה הנ"ל בהשוואה למים  
באזור זה, אם יובאו מהירקון? - אני חושב, שכאן יהיה יותר זול לשאוב  
מבארות. אני חושב, שהיום בארות זה דבר יותר זול, כי מיד אתה מקבל  
מים נקיים בשביל שתיה. בדרך שבמקורות שיטנם של תהום, לשום מטק לא כדאי  
לקחת מים מהירקון.

הי"ר מא בנטוב:  
עד כמה שסמעתני שני שלישים של המשקעים  
בחורף יורדים לים ושליש אחד נטאר. האם  
נעשו איזה שהם חישובים בעניין זה, והאם נעשתה פעולה לכטיח שפחות מים  
ירדו לים ויותר יושקעו בקרקע בכדי להגדיל את מי התהום?

מר בלם:  
חלק זה של המים, מי-סטפונות, בהערכות שלנו  
באופן יחסי הוא נמוך מאד. בהערכה של  
2,400,000,000 קוב יס בערך כ-190 מליון קוב מי-סטפונות, ובהערכה  
של 3 מליארד קוב - 340 מליון מי-סטפונות. יש להניח, שכעתיד זה יהיה  
הרבה יותר.

הי"ר ס. בנטוב:  
הוצאות האגום הן גדולות מאד. האם אין  
לתת בנתייפית עדיפות לאגום ולסימוס  
מקומי באותם מים?

מר בלם:  
אנו עושים את הזול ביותר ואת זה שיכול  
לתת מיד תוצאות. קודם כל פיתוח מי התהום  
ומי הנהרות. בטכניקה של בנין אגמים אנו עוסקים כבר 3,5 שנים, בכדי  
להקים את המנגנון התכנוני. בשנה שעברה בנינו 2 אגמים, השנה - 3  
ובשנה הבאה נבנה עוד 5. טכניקה זאת ידועה בעולם, אך אנו חייבים ללמוד  
לעשות זאת בדיבור, ואנו לומדים, ונעשה זאת, אני מתאר לעצמי, שבמרוצת

בזמן, במידה שיגמור עם מפעלי המים של סי התהום, באותו זמן נצטרך להיות מוכנים להכניס את המים האלה לפעולה, וזה לא רק תפיסת הספונות, אלא גם אגום מי החורף של הנהרות ומעיינות, שאלה הן כמויות גדולות מאד. והאגידה היא לא רק שהחורף לקיץ, אלא גם ששנות גשמים לשנות בצורת, וזוהי כמות של 2,5 מיליארד קוב מים נפח האגום. טכניקה זו נמצאת עדיין בחיתוליה. התחלנו בה, ואני חושב שבמשך 3 שנים יהיו לנו 20 מגמים ברחבי הארץ וכל שנה נוסיף עליהם ונבניה אותם.

היו"ר מ. בנטוב:

זה גם בנגב?

מר בלס:

בעיקר בנגב. השנה בונים שני מגמים בנגב. האגום המרכזי יהיה בבית נטופה.

היו"ר מ. בנטוב:

בתוספת שלכם אני רואה תכנית של 5 שנים שתעלה 125 מליון לירות.

פ. ספיר:

זה נעשה על חישוב המחירים מלפני ה-13 בפברואר. אני חושב, שהיום המחירים הם כפולים. בדרך כלל, החשבון שלנו הוא, שכל שנה צריך להטקיע 60 מליון לירות. מזה 30 מליון דולר, ובסכום זה אפשר להגדיל את שטח ההסקאה ב-120 אלף דונם.

היו"ר מ. בנטוב:

מהו הסכום שישקיעו השנה?

פ. ספיר:

אני מניח, שהשנה ישקיעו 35 מליון בדולרים בגלירות.

היו"ר מ. בנטוב:

מה אתם יכולים לדרוש מאתנו?

פ. ספיר: &&&

נסינו לעשות חשבון מה יכולנו לעשות אילו קבלנו עוד 2-3 מליון דולר ועוד 5 מליון לירות, והתברר שיכולנו להוסיף 40 מליון קוב מים לקראת יוני-יולי שנה הבאה.

היו"ר מ. בנטוב:

האם אתם דורשים להוזיל את מחירי החשמל?

פ. ספיר:

עבין החשמל מצריך עיון ולימוד. נדמה לי שר המסחר והתעשייה הבטיח לבנות את העלאת המים יכול לשלוח לוועדה העתק מהתזכיר ששלחנו. מחירי החשמל לחקלאות ב-140%. בעבין זה לטר המסחר והתעשייה.

מ. ספיס:

ברור, כי הקדוחים נעשים בעיקר באיזורים הקרובים למקורות המים. האם נערכו חקירות כדי לבדוק באיזו מידה אפשר יהיה לקדוח בשטחים ההרריים, בטחאי הגבילי?

מר בלס:

רק בזמן האחרון נכנסנו לטח ההררי והממשלה עושה עכשו קידוח אחד על יד שפרעם. עכשו קודחים גם על ידא כדורי. עבודות הקידוח באיזור זה אינן קלות, אך אם אפשר יהיה, נעשה זאת.

היו"ר מ. בנטוב:

אני מודה לכולכם. באם בחליט על המשך, נודיע לכם.

הישיבה ננעלה בשעה 14.00